

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 25.

A trónörökös házassága.

Fönn, a fellegek, a csillagok fölött összetalálkozott Monarchia asszony az ifju Republicával.

Régen nem találkoztak már; száz éve majdnem eltelt, hogy az utolsó véres harcot vívták odafönt és idelent, a mely harcz más képet adott a világnak. Azóta voltak kisebb összetűzéseik, de elintézték távolról, a nélkül, hogy a nagy kérdés eldöntetett volna; melyiké lesz a győzelem? A harczok nem hozták közelebb a megoldást, csak az elkeseredést növelték az immár koros asszony és a tetterős ifju leány között. Éppen azért mindkettőnek pártja megrettenve vette észre, hogy Monarchia asszony és a Republica egymás felé közelednek. Ha ezek most összetűznek . . . fokozott hévvel, fokozott elkeseredéssel . . .

Csalódtak. A két ellenfél szemében nem a harag, csak a gúny villámai ültek. Halkan, nesztelenül lebbentek egymás mellé s pár percig meglepődéssel, de azért gúnyosan mérték egymást végig.

Republica kezdte meg a beszédet.

— Nos, dicső királynőm, hogy állanak az ügyek odalent? Hallom, hogy a leg-híresebb, legbüszkébb tölgyfák fiatal hajtásai nem elégednek meg többé a saját fajtájukkal, hanem ábrándos holdvilág fénye mellett le-lehajolnak a tövükben meghuzódó ibolyákhoz s azoktól lopott csókokban találják meg a boldogságot,

melyet ott fent hiába kerestek. Prózában szólva: a magas uralkodóházak köreiben egyre több és több a mésalliance. Mit szólna ehhez, felséges asszonyom?

Republica, mint afféle pajkos leány, meg nem állotta, hogy ehhez a komoly beszédhez egy gúnyos mosolyt ne mellékeljen s földig ne hajoljon Monarchia asszony előtt. Ez igyekezett megőrizni hidegvérét s a lehető legfagyosabb hangon felelt:

— A tölgyfa rendeltetése, hogy fölfelé törekedjék az ég felé, küzdjön felhőkkel és viharokkal; a lázadó, vakmerően leereszkedő galyakat pedig le fogjuk törni.

Republica ismét mélyen meghajolt.

— Szavaid szépen hangzanak, oh királyné, de ugy veszem észre, néhány esztendőcskét átaludtál. Mäskülönben emlékezhetnél rá, hogy a britt lobogó alatt álló büszke szigetsoport családainak nagy része régóta vérrokonságban áll az uralkodó családdal; és tudhatnád azt is, hogy »Isten kegyelméből« való hatalmad éppen itt a legszilárdabb, a hol védenceid nem különbözték el magukat mereven alattvalóiktól. Emlékezhetnél arra is, hogy míg hatalmad ezen a szigeten gyarapodott, másutt sülyedt. Uralkodó családok tízével, huszával maradtak rövid idő alatt trón és nép nélkül s ha széttekintesz odalent, nem egy trónon fogsz látni olyan uralkodót, kinek nagyatyja még gróf, vagy talán csak egyszerű káplár volt. Nem érzed-e ebben az idők jelét? Nem veszed észre, hogy ha a tölgyfa galyait nem engedik szabadon nőni, lassan az egész fa kivész?

Monarchia elsáppadt s mintha ragyogó koronájában is halványabban ragyogtak volna az ékkövek. De azért homloka nem vesztett a büszkeségből egy vonást sem.

— Gyermekek vagy, a ki csak a pillanat hatása alatt s nem a történelem komoly tanulmányozása folytán beszélsz. Hatalmam a legtöbb államban épp oly erősen áll s éppen ezekben áll fenn a monarchikus elv a »legmerevebben,« a hogy ti szoktátok mondani. Nézd csak például a Duna partján azt a két országot. Erősek befeié és kifelé, hatalmuk rendületlen s nézd ott a két dunaparti főváros akármelyikében az ősz uralkodót, éppen olyan fényben, éppen olyan csaknem misztikus köd közepette, mint egy középkori kényur. És azért mégis alkotmányosan uralkodik, bár családja hagyományait a lehető legfélénkebben őrzí s ezzel megmutatja, hogy a szigoru monarchikus elv kizárólagos családi politikája megfér a modern államformákkal.

Republica arca kigyult a beszéd alatt s élénken közbe vágott:

— De nem fér meg az ősz emberi érzelmekkel! Nem fér meg azzal a hatalommal, mely kényszeríti a tölgyágot, hogy lehajoljon egy csókért a kicsiny ibolyához: nem fér meg a szerelemmel! Régen kárpótolta a királyi család sarját a szerelemért a korlátlan hatalom, a kevés dolog mellé jutott óriási gazdagság. Ma az uralkodóknál ezerszer gazdagabb emberek is vannak s hatalmuk megcsökkenése mellett kötelességeik és felelősségük terhe megnövekedett. Ezért ébredt föl szívükben a tiszta szerelem vágya,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Régi magyar cigányprimások és zenészek.

Írta: Id. Ábrányi Kornél.

A krónikások általán azt mondják, hogy a cigányok a XV-ik században, Zsigmond király idejében jöttek Magyarországra. Hogy honnan jöttek? Erre a kérdésre senki sem adhat biztos feleletet. Legvalószínűbb, hogy Indiából kerültek Európába s így hozzánk is. Az időben Magyarországon a vándorló hegedűsök, lantosok és kobozpengetők képviselték a világi zenét, de a cigányok hamarosan kiragadták a magyarok kezéből a zeneszerszámot s kiváló zenetehetségük révén ők lettek amazoknak utódai. Előbb a magukkal hozott rozoga keleti hangszerekkel, főleg a cimbalommal hódítottak, de későbbben a hegedűt s a többi vonós hangszert is tulajdonukba vették. Már a XVI-ik és a XVII-ik században ismerték őket e tulajdonokról az egész ország s meghonosodtak a magyar oligarkák udvarai-ban is, hol aztán nagy szerepet játszottak, mint udvari zenészek. Már Tinódi Sebestyén is megemlékezik róluk krónikáiban. Mindinkább kiváltak közülök az ugynevezett primások, kik egész zenekarok élén állottak s mint zeneszerzők is szerepeltek, akik egészen a magyarok

szájaize szerint tudtak muzsikálni, az ő eredeti dalaikra és nótáikra támaszkodva. A krónika szerint legelső híres cigányprimás és zeneszerző Kármán Döme volt, aki Thurzó Imre lakodalman nagy feltűnést keltett. De a cigányprimások és zenészek első nimbusza II. Rákóczy Ferencz korában mutatkozik, a mikor a fejedelem, továbbá Bercsényi és más kurucz nagyságok rendes udvari cigányzenészeket tartottak. A magyar egyházi főméltóságok is nagy kedvelői voltak a cigányzenészeknek. Csáky Imre bibornok udvari zenésze Barna Miska volt, aki 1737-ben Szepesváralján tizenegy versenyző cigányprimás közt megnyerte az első díjat. Többen neki tulajdonítják a Rákóczy kesergőt, de később kiderült, hogy a Rákóczy udvari zenésze, az öreg Czinka komponálta, ura után való kesergésében. Ennek volt unokája a híres és ragyogó szépségű Czinka Panna primásnő, kinek neve bejárta az időben az egész országot s aki az emlíett kesergő nótát emlékezetben is tartotta és utódaira is ráhagyta, mint drága relikviát. 1772-ben halt meg s nagy pompával temették el; ő volt a XVIII-ik századnak leghíresebb és legtöbbit dicsőített primása. Utána következett hírből és dicsőségben e század első negyedében Bihari János, aki már európai hirre emelkedett s a kinek a magyar zene kifejlődése a legtöbbet köszönhet. Az 1815-iki bécsi kongresszus alatt császárok, királyok szorítottak vele kezét s elárasztották őt drága adomá-

nyokkal. Uszott a pénzben és dicsőségben, de mert nem tudott takarékoskodni, kezének megbénulása után nagy nyomorban halt meg Pesten 1828-ban. Bihari, mint cigányprimás és mint magyar zeneszerző egyaránt kiváló. Ő adott legklasszikusabb formát a magyar hallgató nótáknak, a toborzó zenének, indulóknak és a rég Czinka Pannától hátrahagyott Rákóczy-kesergőből is ő formálta a világhírű Rákóczy-indulót. A kádenciáknak, figurák és ékítményeknek ő volt a legnagyobb mestere, aki után indultak a következők.

Kötetekre volna szükség, ha el akarnók sorolni a régibb magyar cigányprimások és zeneszerzők légióját. Ilyen volt első sorban az öreg Boka András, Dombi Marczó és Martinovics. De valamennyinél kiválóbb volt Boka Károly, a páratlan debreczeni primás, aki valódi ideálja lett minden régibb cigányprimásnak. A 40-es és 50-es években élte virágkorát s a híres debreczeni országos vásárokat az ő bandája nélkül nem is lehetett elképzelni. Az alföldi gentryvilág mindennemű kitüntetésben részesítette s általában legnagyobb híre volt az időben az egész országban. De méltán is, mert senki a magyar dalokba és nótákba nem tudott annyi tősgyökeres érzést s eredetiséget önteni, mint ő. Mint zeneszerző is maradandó nyomatot hagyott hátra; egyebet nem említek, mint

mely nem ismer származást s ha ennek te, királynő, tovább is ellenszegülsz, büszke fölgyeid egymás után tönkre mennek és az én győzelmemet te magad segített elő!

Monarchia hitetlenül rázta a fejét.

— Én bizom Ferencz József és uralkodótársai változhatlan, megingathatlan monarchikus politikájában.

— És nem gondolsz rá, hogy ezeknek szívök is lehet? Nos hát tekints alá!

Republica meglebbentette ragyogó szárnyát. Az alatt uszkáló felhő egyszerre eltűnt s a két versengő akadálytalanul nézhetett le éppen a Duna partjai felé.

— Nézd, ott a dunaparti két állam trónjának örököse, a te reményeidnek szilárd oszlopa. Együtt van nagybátyjával, a misztikus ködbe burkolt uralkodóval, családja tagjaival, a két birodalom nagyaival. Ott ir alá mindnyájuk szemelátára egy okmányt, melyben lemond leendő neje részéről a királynéczimről, lemond leendő gyermekei trónöklési jogáról, mert a kit szeret, az csak egyszerű — grófnő! Az ősz uralkodó egy könnyet töröl ki szeméből — ez a multak szeretett, de már végleg feláldozott »mereven monarchikus« elveinek szól; aztán új könny szökik szemébe — ez az öröm könnye, ezt nem törli le, hanem odasiét öcséséhez, megöleli s fülébe sugja: »Más utat választottál, mint én, adja Isten, hogy boldogabb légy, mint én!« Ebben a pár szóban van benne a jövő monarchiájának alapja: egyesülés a nemzetekkel, lezállás abból a mereven elkülönített magasságból.

Monarchia szomoruan látta a jelene-t s szinte alig figyelt az ifju leányhé-vel elmondott szavaira. Lassanként lehor-gasztotta fejét, aztán levette róla a büszke koronát, kis diadémot meg egy babérkoszorut vett fel s félig szomoruan, félig ví-dáman fordult Republicához:

— Talán így szebb vagyok?

Republica boldogan zárta karjaiba ellenfelét.

— Így, így vagy szép, a nélkül a mesterkelt ragyogás nélkül! Így az enyém vagy s tiéd e jövő!

Aztán karonfogva, hiveik csodálkozó tekintetétől kísérve, holdogan lebegtek tova a nagy mindenségben.

K. A.

Most már befejezett dolog, hogy Ferencz Ferdinánd kir. herczeg Chotek Zsófia grófnő felességül veszi.

A magyar trón leendő örökösét két érzelem töltötte el már régtől fogva: uralkodói fontos hivatásának tudata és szerelme, a »csendes grófnő« iránt, a hogy Chotek Zsófiát udvari körökben nevezték. Sokáig írt erről a szerelemről a sajtó, hozzáfűzve a legváltozatosabb kommentárokat, a melyek kettőben csucosodtak ki: vagy abban, hogy trónörökös a koronáról fog lemondani, vagy abban, hogy az uralkodás gondjaiban fog keresni kárpótlást Chotek Zsófia feledendő szerelméért.

Most kapott értesülésünk szerint egyik sem fog bekövetkezni: Ferencz Ferdinánd megtartja a koronát a nélkül, hogy szerelmének kellene áldozatot hoznia. Nőül fogja venni Chotek Zsófia grófnőt s ezt a szándékát ki is jelentette a királynak. Ő Felsége, a mint annak idején Stefánia házasságát, úgy ezt sem kívánta megakadályozni, a maga részéről azonban határozottan ragaszkodott a Habsburg-ház családi törvényeinek sértetlen fennmaradásához.

Már pedig ebben a házi törvényekben világosan ki van mondva, hogy *ausztriai főherczegnek s az osztrák tartományok uralkodójának egyedül az tekinthető, a ki a Habsburg-ház tagjainak egyenrangú házasságból születik.* A pragmatika szankció pedig azt mondja, hogy Magyarország királyai az ott felsoroltaktól származó *ausztriai főherczegek lehetnek*, ebből következik, hogy a magyar törvénybe is behozatott ezáltal az eddig ismeretlen egyenrangú házasság következménye. Vagyis ma a helyzet az, hogy *úgy az osztrák, mint a magyar király csak egyenrangból származhatnak* mindaddig, míg a pragmatika szankció és a Habsburg-ház jelenlegi házi szabályai fennállanak.

Ennél fogva Ferencz Ferdinánd utódai ki lesznek zárva a trónöröklésből, nejét nem fogják Szent István koronájával jobb vállán megérinteni, Magyarország királynéjává koronázni.

Ebbe a feltételbe a kir. herczeg belenyugodott s most nincs más hátra, mint a megállapodásokat diplomáciai uton a két állam alattvalóinak s a külföldnek tudomására hozni. Ferencz Ferdinánd élhetni fog uralkodói hivatásának és szerelmének egyaránt.

A trónörökös házasságára vonatkozólag a következő táviratokat vettük:

Bécs, június 25. (Saj. tud. táv.) A Correspondenz Wilhelm a következő *autoritativ* jelentését közli:

Ma a következő udvari jelentést adták ki: 1900. június 28-án, csütörtökön délután 12 órakor a Burg titkos tanácsszobájában ünnepélyes esküt tesz Ferencz Ferdinánd kir. herczeg ő fensége. A legfőbb udvari méltóságok, titkos tanácsosok és miniszterek délelőtt 1/2 12 órakor gyűlnek össze, hogy tanui legyenek ennek az ünnepies aktusnak. A katonatisztek diszben szolgálati jelvények nélkül, a polgári méltóságok pedig kisegyenruhában jelennek meg. A nagykereszték szalagjait nem veszik föl, az udvari gyászt nem teszik le. A feljártat a nagykövetek lépcsőjénél van. Hivatalos forrásból arról értesülünk, hogy Ferencz Ferdinánd kir. főherczegnek ez az ünnepélyes eskü alatt teendő nyilatkozata a kir. *herczegnek Chotek Zsófia grófnővel kötendő morganatikus házassága alkalmából történik és a kir. főherczeg jövődöbeli feleségének és az ebből a házasságból esetleg származó gyermekeknek állását illeti.* Széll Kálmán magyar miniszterelnök és a magyar miniszterek szintén tanui lesznek ennek az ünnepies aktusnak és e végre szerdán Budapestről ideérkeznek.

ugynevezett »Boka kesergőjét«, amely unikum számba mehet a magyar zeneirodalomban. — Méltó utóda volt veje, Patikáros Ferkó, a ki egyedül közelítette meg úgy játékat, mint szelémét. Az aranyifjúság ideálja volt az 50-es években s még a legnagyobb héroszok is megbámulták, mint Liszt, Joachim, Reményi stb.

Hires speciális cigányzenész volt Fátyol Károly, ki rendesen csak zenekíséret mellett szerepelt mint kitűnő gordonkás. E nemben valóban páratlan naturalista számba ment; mint ilyen beutazta az egész magyar hazát, mindenütt nagy kitüntésekben részesülvén. Az öreg Rácz Pált kell mindjárt utána felemlíteni, a ki 36 fiában egész hires cigány zenésznemzedéket hagyott hátra.

Kalandos életet élt, gazdagon nőstül Olaszországban, a mikor altiszt volt Radeczky seregében. De nem igen tudott bánni a pénzzel, mely záporként hullott a kalapjába s késő éveiben is bandája élén kellett a mindennapi kenyérre valóját megkeresnie. Mikor meghalt, temetésén megjelent az egész cigánysereg s a legmagasabb arisztokrácia néhány tagja is.

Rácz Pált mindig nagy élvezettel hallgatták a legnagyobb világművészek is, a kik Budapestben megfordultak. Volt sok pózolás és modoros vonás a játékában, de párosult vele melegség, tűz és temperamentum. Mint zeneszerző is sok életrevaló csárdást, tánczenét és nótát komponált.

Említésre méltó Bunkó Ferencz, a ki már

vidéki primás korában hirnevet szerzett a fővárosi körökben is. Sokan Biharival hasonlították össze, de ez csak tulzó magasztalótól tehetet ki, mert ha nagy primási tekintéllyel bírt is s régi klasszikus modorban tudott is játszani a hegedűn, de a legnagyobb cigányprimással még sem álhatta ki a versenyt.

Sárközy Ferencz szintén kiváló helyet foglalhat el az elhalt cigányprimások közt, nemcsak mint kiváló zenész, hanem mint olyan is, a ki sok életrevaló s a maga idejében igen kapós tánczeneművet szerzett. Az 1848—49. szabadságharcban mint honvédtiszt — hadnagyiranggal — s mint zenekarvezető szerepelt. Részt vett több ütközetben s a világoi fegyverletétel után, mint az első elseje ment európai köruttra, hogy hódítson a magyar zenével. A 60-as években elegáns megjelenésű cigányprimás volt, aki többször részt vett az udvari bálakon és estéken, mint zenekarvezető. Élete utolsó éveiben már mint primás nem szerepelt, csak segédkezett hol az egyik, hol a másik bandánál. Nagy érdeműl kell felróni, hogy gyermektelen lévén, Hegyi Poldi leányának, a népszínház primadonnájának, Hegyi Arankának lett nevelő atyja; ő tanította ki, ő ajándékozta meg vele a magyar művészetet.

Berkes Lajos volt az uri kaszinó kedvence. Az ott rendezett piknikeken mindig az ő bandája muzsikált. Mikor 1885-ben meghalt, a kaszinó pompás temetést rendezett neki. Megjelent e temetésen majdnem az egész mágnás-

világ. A koporsót száz tagból álló cigányzenekar kísérte ki a kerepesi temetőbe. Egy ízben az öreg Rácz Pállal versenyzett s mert a jury neki ígerte oda az elsőseget, halálos ellenségek lettek; versenytársa csak halálos ágyán békült ki vele. Három hó multával azonban Rácz Pál is követte a sirba.

A régi cigányprimásokkal és zeneszerzőkkel sokszor összetévesztik azokat a régi magyar zenészeket, akik nem voltak cigányok, hanem tanult zenészek s csak a cigányos játékmódot követték és a cigányok szellemében működtek, mint Lavotta, Csermák, Ruzsicska, Rózsavölgyi stb. De ez természetes volt abban az időben, mikor a cigányos stílus uralkodott mindenfelé s aki nem a cigányokat utánozta, nem is tartották magyar zenészek. Még manapság is dominál — még pedig szerfelett erősen — a magyar közönség körében a cigányos játékmódor, még a zongorával szemközt is, a cimbalomról nem is szólva. Ez kétségkívül nagy hátrányára s akadályára van a magasabb irányú zenének, mert a nagyközönség csak ama daraboknak ad előnyt, amelyekben cigányfigurákra, dallamot elferdítő cifraságokra talál. A kiadók is erre fektetik a súlyt s így komolyabb törekvésű magyar zeneiroknak nem nyílik tér, utat törni a finomabb, magasabb izlésnek. Másrészt elvitázhatatlan, hogy a magyar zene külföldi, sőt mondhatni világhírhíradése

A *Fremdenblatt* hétfői száma cikket közöl a házasságról, a mi annál fontosabb, mert ez a lap udvari hírekben jól van informálva. Többek közt ezt írja:

Ausztria és Magyarország népe a legnagyobb érdeklődéssel nézi Ferencz Ferdinándnak tisztán emberi és spontán elhatározását, midőn a főherceg az uralkodó házi törvények szerint a trónöröklési jogot csakis magának tartja fenn, míg nejenek részéről lemond a császárnői koronáról, gyermekei részére pedig a trónutódlás jogáról.

Bécs, június 25. (Saját tud. táv.) *Neue Freie Presse* hivatalos felhatalmazás alapján a következőket jelenti: *Ferencz Ferdinánd* csütörtökön esküt tesz, hogy a felesége és a házasságából származó gyermekek helyett lemond mindazokról a jogokról, melyek őt mint császári illetőleg királyi család tagját megilletik. Saját jogait azonban a házasság nem érinti. Esküvéte közjogi novum és hasonló eset a Habsburgok történetében még nem fordult elő.

Chotek Zsófia grófnő nem kapja meg a főhercegnőknek se címét, se állását. Az esküvő, mint az említett lap írja, folyó évi július 4. vagy 5-én lesz. — Chotek grófnő már néhány hónapja elhagyta Izabella udvarát és most Aussig mellett Friesenben rokonainál tartózkodik. — Az új pár az esküvő után a *belveveri* kastélyban fog lakni, melyet ebből az alkalomból gyönyörűen restauráltak. — Irja továbbá, hogy a trónörökös megesküszik, hogy az eddigi trónöröklési rendet nem fogja megváltoztatni és a feleségének a jövőben sem fogja megadni a császárnői, illetve királynői címet, sem gyermekeiknek trónöröklést. — Chotek Zsófia grófnő címe, ha Ferencz Ferdinánd trónra jut „ő császári és királyi Felségének hitvese” leend.

Bécs, jun. 25. (Saját tud. táv.) A *Correspondenz Wilhelm* udvari jelentést tesz közé, mely szerint az eskütétel csütörtökön 12 órakor lesz.

érdekében a magyar cigányok tettek legtöbbet. Megismertették azt a legmagasabb körököt a legalsóbbakkal is úgy bent a hazában, mint a külföldön egymás nyomába lépő körutazásaikkal. Eredménye ennek az lett, hogy amely magyar zene nem cigányos modoru, azt sem bent, sem kint nem tartják valódi magyarnak.

A cigányok szereplése Magyarországon sajtóságos állást foglal el a más országok cigányzenéjével szemben. Kiváltképpen feltűnik, hogy sehol a cigányzenészek oly hiven s találóan nem azonosították magukat a nemzeti érzülettel, mint éppen a magyar cigányok. Ha a zenejáték terén máshol is beleolvadnak az illető nemzetek érzületébe, de már arra nem igen van példa, hogy zeneszerzéssel is oly arányban s oly jól foglalkozzanak, mint nálunk s híres zeneszerzői névre is szert tennének. Innen van aztán, hogy még nagy tekintélyű idegen zeneköltők is öntudatlanul, vagy akaratlanul sokszor összezavarják a magyar zenét és dalokat a cigánydalokkal és zenével. Brahms híres és elterjedt magyar tánczait például nemcsak cigánytáncznak nevezte el, hanem még azok eredetiségét is magának tulajdonította. Tausig pedig világhírű zongoraábrándját nem magyar, de Zigeuner-Weisen-nek nevezte el, pedig mind a kettőben törül metszett magyar dalok és tánczenék szerepelnek. Ugy járt el Sarasate is hirhedt hegedű-ábrándjával. Csak

Budapest, jun. 25. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök a trónörökös házassága ügyében ma Bécsbe utazott, de holnap visszatér. — Csütörtökön azonban az egész kormányval felmegy, hogy az eskütételen jelen legyen.

Néppárti gyűlés.

A doroghi és a szentendrei választókerületek néppárti polgárai *Pilis Szent-Keresztésen* 1900. évi június hó 29-én, szent Péter és Pál ünnepén, délután 3 órakor népgyűlést tartanak, a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó. Tartja: Zmeskál Zoltán, orsz. képviselő, nagybirtokos. Az egyházpolitikai törvényekről: Tartja: Sándorfi Ede. A néppárt feladatairól: Tartja: Lovag Ghwalibogowszky Sándor, nagybirtokos. A választói jogról: Tartja: dr. Ernszt Sándor. Elnöki zárszó.

Huszonhétezer magyar kivándorló.

A gépgyári sztrájkmozgalomnak nem a legérdekesebb jelensége, hogy majd négyezer ember fenyegetődik azzal, hogy kimegy Amerikába, mert itthon nem tud megélni. Pedig Amerikában három millió ember éhezik s a kivándoroltak statisztikájából az a megdöbbentő tény tűnik ki, hogy a legtöbb kivándorló Magyarországból és Ausztriából való s hogy innen ez évnek csupán első negyedében 27.766 ember ment Amerikába. Más szóval: az összes európai kivándorlóknak huszonnyolcz százalékát mi adjuk. Ezek közül pedig a legtöbb kivándorló Olaszországból került ki, most pedig mi szorítottuk le az olaszt erről a szomorú elsősről; a kivándorlók tekintetében Olaszországot ma már csak a második hely illeti meg, míg utána harmadiknak a sorban Oroszország következik. Szinte érthetetlen, hogy micsoda babonás reménység csábítja a szűkölködők százezreit Amerikába. Igaz, hogy odaát a folyton emelkedő ipari föllendülés egyre több munkaerőt követel, de a sok bevándorlás következtében a kínálat sokszorosan felülmulja a keresletet. Így fajult most már odáig a dolog, hogy ez idő szerint mintegy hárommillió munkás van az Egyesült-Államok területén, a kinek nincs keresete. Csupán New-Yorkban 75.000 ember csatangol éhen-szomjan az utcákon. S a munkanélküliek, a nyomorgók tömege folytonosan szaporodik, minden Európai érkező hajó újabb csoportokkal gyarapítja ezt az akarata ellen téltlenségre kárhoztatott munkássereget. Amióta az óriási Ra-

Liszt nem csalafintáskodott, mert számos világhírű átíratát mindig Magyar rapszodiának nevezte.

Az említettekén kívül egész sokaságát lehetne még elsorolni a régibb zenészeknek és primásoknak, akik híressé tették nevüket. De erre e helyen nincs térünk s talán felesleges is volna, mert azok többé kevésbé csak erősebb-gyengébb reflexzei, utánzó voltak az említett legkitűnőbbeknek. Mert van a cigányzenészeknek bizonyos középvonala, amelyen az egyik majdnem olyan, mint a másik. Ritka közöttük, akinek rendkívüli tehetsége van, hogy kiválik a nagy tömegből. Leginkább tapasztalható ez a mai cigányprimásoknál s zenészeknél, akik között szintén található ugyan számos kitűnőség, de szerfelett megszáporodott számuk mellett manapság már sokkal nehezebb a kiemelkedés.

Jóban, rosszban, előnyben és hátrányban sokat köszönhet a cigányoknak a magyar zene, mert náluk nélkül talán még e század is elvonult volna felette, anélkül, hogy a magyar zene mai lendületét kivívta volna.

pid-Transit vasut kiépítését megkezdték, oly mérhetetlen emberözön árad át az ó-világból Amerikába, hogy már régóta nem jut a számukra munka se keleten, se nyugaton az Egyesült Államokban. Hogy mily hiába mennek, a legtöbbnek sejtelve sincs róla. Pedig a munkát első sorban a született newyorkiak, utána a leszármazott amerikaiak, harmadsorban a naturalizált idegenek kapják meg. Belőlük bőveo kifutja a szükséges munkaerő s az új bevándorlók, a kik itthon minden kicsi vagyont, czókmókjukat pénzzé tették, hogy az ígért földjére vándorolhassanak, semmi beváltását nem kapják e csalóka ígéretnak. Sőt újabban a new-yorki munkásegyletek azon fáradoznak, hogy a bevándorlás nagy özönének korlátozását a törvényhozásnál kieszközöljék. Így lehet, hogy majd amerikai kényszereszköz fogja itthon tartani azokat, a kiket a mások szerencsétlen példája s a saját józan megfontolásuk nem bírt nyugalomra, rendes munkára az ország határán belül.

A sertésvásár-tér elhelyezése.

— A belügyminiszter leirata. —

A sertésvásár-tér, illetve az állatvásárok összpontosításának ügye évek óta hazódik, anélkül, hogy egyetlen érdemleges határozatot hozott volna benne a közgyűlés.

A mostani sertésvásár-tér sem most, sem a multban nem volt alkalmas a sertésvásár céljaira. A miniszter is figyelmeztette erre a várost s több ízben záros határidőt tűzött ki az alkalmasabb helyre leendő áthelyezésre. A város azonban mindannyiszor kikunyorogta az újabb határidő hosszabbítást.

Bizonyos érdekelték minden áron azon voltak, hogy az egész állatvásár a Kommandáns-réten összpontosítsák s így a sertésvásár is itt lett volna óriási kiadással berendezve.

Ezzel szemben az országos állategészségügyi felügyelő határozottan kijelentette, hogy a ló- és baromvásárok mai helyükön megfelelően vannak elhelyezve s a sertésvásár csak ezek mellett, a Körözs partján helyezhető el célszerűen.

Igy huzódott az ügy s a helyett, hogy legutóbb is a városi tanács egyenes előterjesztést tett volna a sertésvásár-tér ügyének végleges rendezésére, ideiglenes megoldást ajánlott.

A közgyűlés el is fogadta azon előterjesztést, hogy a sertésvásár-tér ideiglenesen az Áruaktár és a Pecze között levő aránylag kis területre helyeztessék át.

A törvényhatósági bizottság tagjainak egy része belátta, hogy ezen határozat keresztülvitele képtelenség, mert a mellett, hogy teteemes összegbe kerül az alkalmatlan terület rendbe hozása, a cél még sem lesz elérve, mert ez a terület amig teljesen alkalmatlan a sertésvásár céljaira, még a törvényvel is ellenkezik, mert a sertésvásár csak úgy, mint eddig, az országut közvetlen szomszédságában lenne.

Dr. Hoványi Géza és több bizottsági tag megfélebbzte a közgyűlési határozatot s a felebezésnek meg is lett a várt eredménye.

A belügyminiszter a városhoz intézett alábbi leiratában a közgyűlés határozatát megsemmisítette s rámutat arra, hogy a sertésvásár-tér helyétül egyedül a jelenlegi ló- és baromvásárok és a Körözs közötti terület a legalkalmasabb. Ez által az állatvásárok összpontosításának a kérdése is végleges megoldást nyer.

A leiratból élénken kiviláglik az is, hogy a földmivelésügyi miniszter türelme véget ért s nem hajlandó továbbra is belemenni abba a huzáshalasztásba, a melynek nincs más célja, mint a Kommandáns-rét forszírozása, előtérbe tolésa.

Most már a városnak határozni kell végérvényesen, mert különben elérjük azt, hogy a nagyváradi sertésvásárt a miniszter egyszerűen betiltja.

Különben is, a mostani területen sokáig a sertésvásár nem lehet, mert a szerződés szerint ezen területet a város a villamos vasút központi telepéül kötötte le s ha még ez évben, a mi valószínű, megkezdik a villamos vasút építését, a vállalat követelni fogja a terület átadását.

A belügyminiszter alábbi leiratával eldöntötte az állatvásárok összpontosításának ügyét. Vajjon találhatnak-e az érdekeltek újabb módozatot a dolog tovább húzás-halasztására.

A belügyminiszter leirata a következő:

Nagyvárad város közönségének,

Nagyváradon.

A törvényhatósági bizottságnak mult évi június hó 8-án hozott közgyűlési határozatát, mely szerint a sertésvásártérnek az »Áruraktár« és Pecsepatak közötti téren való ideiglenes berendezése mondatott ki, dr. *Hoványi Géza* és társának az ellen hozzám közvetlenül benyújtott felelőváltással együtt felülvizsgálat alá vétén, annak során a földmivelésügyi miniszter ural folytatott tárgyalás eredményéhez képest a város közönségét mult évi június hó 17-ről és agusztus hó 5-ről kelt jelentések csatolmányának visszaküldése mellett a következőkről értesitem:

A nevezett miniszter ur odanyilatkozott, hogy a szóban levő határozat *jóváhagyásához nem járulhat*; mert az iratokból azt látja, hogy a város ezen határozatot, mely a sertésvásártér elhelyezését véglegesen meg nem oldja, mult évi április hó 18-án kiadott rendelete alapján hozta, melyben a várost megelévő vásártérnek sürgős áthelyezésére utasította, ezen rendeletét megelőzőleg azonban nem birt tudomással mindazon körülményekről, a melyek a városban a sertésvásártérrel illetőleg fennforognak; nem hozta ugyanis tudomására a város közönsége, hogy sertésvásártérnek alkalmas helyre való végleges elhelyezése tárgyalás és előkészítés alatt van.

Ennélfogva és a végleges elhelyezés előnyeiire való tekintettel, *nem tartja célszerűnek a nevezett miniszter ur, hogy a város most tárgyalás alatt levő határozatával sertésvásártérét ideiglenesen helyezze át*, ezzel önmagának közbeneső költségeket okozzon s a végleges elhelyezést is késleltesse.

A mi pedig a sertésvásártér végleges elhelyezésének kérdését illeti, ez ügyben a nevezett miniszter ur úgy állategészség-rendőri, mint gazdasági szempontból kimerítő és körültekintő tájékoztatást szerezvén, *azt találja, hogy a sertésvásártér végleges elhelyezésére minden tekintetben, tehát úgy állategészség-rendőri és közforgalmi, mint gazdasági tekintetben, sőt a város anyagi érdekét tekintve és a jelenlegi állatvásártér és a Sebes-Körözfolyó közötti s a város tulajdonát képező terület a legalkalmasabb.*

Ennek folytán a törvényhatósági bizottságnak elől hivatkozott közgyűlési határozatát hatályon kívül helyezem és felhívom a város közönségét, hogy a sertésvásártérnek *végleges elhelyezése iránt mielőbb hozzon megfelelő határozatot s a határozatánál első sorban a jelenlegi ló- és baromvásártér és Sebes-Körözfolyó közötti területet vegye figyelembe*, mely sertésvásártér céljára minden tekintetben legalkalmasabbnak mutatkozik.

Mivel pedig a városi érdekeltek egy része az u. n. Commandáns-rétre óhajtja az összes

ottani állatvásártérnek áthelyezését s mivel ez áthelyezésnek egyáltalán nincs közérdekű indoklása, sőt a város háztartása szempontjából határozottan hátrányosnak mutatkozik — már eleve figyelmeztetni kívánom a város közönségét, hogy az áthelyezés esetleges ily megoldása, a fénforgó nehézségekkel szemben aligha számíthatna a kérvény jóváhagyására.

Végül értesitem a város közönségét, hogy a földmivelésügyi miniszter ur azt is kijelentette, hogy az esetben, ha a város hajlandó és kész a sertésvásártér végleges elhelyezését késedelem és halogatás nélkül foganatosítani, részéről is hajlandó lesz a város indokolt kérelmére és körülményekhez képest a f. évi május hó 1-ére kitűzött időn túl további határidőig is megengedni a jelenlegi sertésvásártér használatát.

Mindezek után felhívom a város közönségét, hogy intézkedéséről hozzám mielőbb jelentést tegyen.

Budapest, 1900. jun. 12.

A miniszter helyett
Gulner,
államtitkár.

A nagyváradi zeneiskola.

Messze földön bejárta már ennek az iskolának a híre nagy Magyarországot; csak Nagyváradon *akarnak* keveset tudni róla. A miért? kérdésnek taglalását nem tűztem ki jelen alkalommal czélul; majd eljön annak is az ideje. Most magáról az iskoláról akarok egyet-mást elmondani.

Az iskola milleniumi alkotás; 1896-ban létesítette egy pár lelkes zenebarát; azt gondolván, hogy majd az állam meg a város majd csak pártfogásába veszi; de bizony csak mostoha gyermekének sem fogadta egy sem; azaz, hogy a város befogadta és ad neki évenként 350 frt segélyt. Más városok Pantheont emelnek a művészetnek és fényes palotájú (saját) conservatoriumokban dicsőítik a muzsát; ott van Kolozsvár, Szeged, Debreczen, Arad, Pécs, hogy a fővárost ne is emlitsük fel.

Nagyváradon cseléd-rongyokba burkolva didereg s megvenné az Isten hidege, ha könyörületes emberek be nem takargatnák. Csakhogy ez a takaró sem végtelen s mint mindennek, ennek is határa van. Mi lesz ha az a pár ember, aki önmaga megadóztatásával hozzájárul a zeneiskola fentartásához, egyszer csak azt mondja, hogy no de most már elég volt.

A lelkiükre vennék akkor a város vezető férfiai, hogy egy olyan szép virágzásnak indult intézet egyszerre csak csödbe kerül?

Hiszen nem is olyan nagy segítség kellene annak a zeneiskolának. Van most 140 növendéke, ezek közül 40 tandíjmentes, és csak 100 fizet, az átlagos tandíj 30 frt, befoly tehát a tandíjból 3000 frt. Van jelenleg 3 tanárja az iskolának, azoknak a fizetése közel 3000 frt, mi marad már most hangszerekre, fűtésre, világításra, takarításra stb. stb. Még egy zene-tanárra is szükség volna; helyiségek is kellenének; de hát ha nincs miből? Pedig a szülők elvárhatnák a várostól, hogy ezt az iskolát is, mint *sok más* iskolát minden egyébtől eltekintve a város a megérdemelt segélyezésben részesítse. Nem lenne hárbavesztett, kidobott pénz a befektetett tőke. S ha az állam látná hogy a város nem 300, de 3000 frt évi szubvenziót ad egy nagyváradi Conservatoriumnak, ő is bizonyosan kinyitná a bugyelárist s belenyulna talán épen olyan mélyen, mint a város.

Mert csalódnak a kik azt gondolják, hogy a zene csak szórakozásra való. Nem, jó uraim, az nem csupán szórakoztató eszköz többé, hanem kenyérkereseti forrás is; hiszen Nagyváradon magában 47 egyén él a zene tanításából.

Ezek közül a legtöbb nő s egész családokat tart el; s ezek a zenetanárok legnagyobb részt idegenek, a kik azért jöttek ide, mert Nagyváradnak szüksége volt rájuk. Vajjon nem

lenne-e az a nyereség mellett dicsőség is, ha a nagyváradi konzervatóriumban nagyváradi egyéneket képeznének ki zene-kapacitásokká; a kik zenei tudásukat színházban, hangversenyeken stb. vagy tanítás útján értékesítenék, a melylyel míg önmaguknak az egzisztenciát biztosítanák, addig másrészt a kényelemben élő s szórakozás után áhitó közönségnek ezen vágyait a legteljesebb módon kielégítenék.

Látszik a felhozott példákban tehát, hogy a zene iránt talán nagyon is nagy érzelme van Nagyvárad művelt közönségének; nem hisszük, hogy ez az érzék a város vezető férfiakból hiányoznék, — csak bizonyára nem volt alkalom meggyőződést szerezni annak az iskolának a létszükségletéről és ennek az érzéknek külső látható jelekben, *tényekben* való megnyilatkozásáról, bebizonyításáról.

A derék egyesület és a nélkülözéssel küzdő iskola sok alkalmat és módot nyújt a tudás szomj kielégítésére. Tegnap és szombati vizsgálati is arról győzték meg a nagyérdemű hallgatókat, hogy erre az iskolára szüksége van Nagyváradnak, még pedig fokozottabb mérvben. Hiszen ha saját önálló helyisége lenne, hány meg hány szülő adná oda szívesen gyermekét, a kiket most az iskolai helyiségek szétszórta s nagy távolságra való voltuk tart vissza ettől. Nagyvárad városát azonban nem szabad, hogy visszatartsa az áldozattól semmi, mikor egy ilyen derék intézmény jövőjéről, lételéről van szó.

Nagyvárad egyik vezérférfia, mint örömmel értesülünk kezébe veszi a zeneiskola ügyét; kívánjuk, hogy siker kísérje fáradozását.

Cséplő Péter.

— Negyven éves tanári jubileumára. —

Ritka érdemes, köztiszteltetben és nagyra-becsülésben álló férfiú az, ki a világ zajától, az ünnepeltetéstől visszavonulva, csendben — mi őt annyira jellemzi — szerényen üli meg érdemeiben teljes tanári működésének negyvenedik évfordulóját.

E hosszú idő alatt nem önmagának élt, hanem nemes, önfeláldozó hivatásának, az egyháznak, a hazának, a társadalomnak s a magyar kulturának és a történettudományának. Jubileumára nem gyujtanak fáklyát, nem mondanak dicsőítő dikciókat, legfeljebb rendtársai és néhány hálás tanítványa emlékeznek meg róla — imádságukban — s kérnek az Istentől számára újabb erőt az újabb munkára, áldást nemes törekvéseire. Az értesítőben néhány sornyi megemlékezés és egy ujságczikk — ennyiből áll az ő jubileuma. A milyen az ember, olyan az ő örvendetes évforduló ünnepe is.

A helybeli főgymnázium értesítője a következő, meleg szavakban emlékezik meg a derék tanár jubileumáról:

Cséplő Péter.

Intézetünk évi jelentésének első lapját ama férfiról való megemlékezésünknek szenteljük, kinek nevét e pár sor fölé irtuk s ki az iskolai év befejeztével tanári pályájának negyedik év-tizedét töltötte be.

Ha van pálya, melyen a hosszú működés, a kitartó munkásság méltányolást, elismerést érdemel, úgy első sorban a tanáré ilyen, ki egész erejét, összes tudását annak a szent czélnek áldozza, hogy a vezetésére bizott gyermekekből, ifjakból a hazának derék polgárokat neveljen, jutalma pedig kizárólag abban áll, hogy láthatja megfeszített munkásságának, nemes törekvéseinek a megvalósulását.

A mi ünnepeltünkről bátran elmondhatjuk, hogy a lefolyt hosszú idő alatt, melyből harminczöt évet intézetünkönél töltött, magát teljesen e magaslatos munkának szentelte s tette ezt egyedül azért, hogy nehéz köteletségének

lelkismeretesen megfeleljen, hogy nemes hivatását méltóan betöltse. E működésében az igaz tudományosság, szent vallásunk és édes hazánk iránt való, soha nem lankadó szeretete egyestül nála az igazi szívjósággal, a tanítványai iránt érzett valódi szeretettel. Százakra megy azoknak a száma, kik az iskola falai közül kikerülve, immár az élet nehéz körülményei között teljesítik kötelességeiket, de nincs közöttük egy sem, ki a legmélyebb hálával, a legigazibb tisztelettel ne gondolna reá, egykori tanárára. Ezek s jelenlegi kartársai fényes ünneplést akartak számára rendezni a mostani évforduló alkalmából, de ő ismert és a szó valódi értelmében vett szerénységével kitért ez elől, sőt még e pár sornyi megemlékezés is tudtán kívül kerül nyilvánosságra.

Akaratának bizonyos pontig engedelmessédkedtünk, de semmi sem tarthat vissza, hogy legmélyebb elismerésünknek, legőszintébb örömlünknek s a Gondviselés iránti hálának e kevés, de őszinte szóban kifejezést ne adjunk s midőn őt e ritka jubileumon, mely oly kevés pályatársunknak jut osztályrészeül, üdvözöljük, igaz szívből, forró imával kérünk számára áldást a Mindenhatótól s erőt, kitartást a további, minél hosszabb munkásságra!

Életrajz.

Cseplő Péter, született Kassán, Abauj-Torna vármegyében, 1837. június 29. Középsiskoláinak elvégzése után 1856-ban szept. 29-én a jászóvári prémontrei kanonokrendbe öltözött be. Az ünnepélyes fogadalmat 1859-ben, okt. 2-án tette le, Répássy József prépost-praelatus kezébe. 1860-ban szept. 16-án Kollátsik István rozsnói püspök pappá szentelte.

1861. óta mint tanár működött *Rozsnyón*, mint a történelem és földrajz nagy képzettségű tanára. 1866. óta szakadatlanul a *nagyvárad*i főgymnasiumnál működik. Városunkban és megyeszerte, de sőt az országban is ismeretes neve és a tanári pályán számtalan tanítványának osztatlan szeretetét, ritka nagybecsülését vívta ki magának.

A műemlékek országos bizottságának tagja, tagja a történelmi társulatnak s a tanár-egyesületnek is. A biharvármegyei régészeti és történelmi társulatnak hosszú évek óta egyik legbuzgóbb tagja, s muzeumunknak gondos igazgató-őre, ki e kiváló fontosságú kulturális intézmény felvirágoztatását mindenkor szívén viselte és viseli.

Irodalmi munkássága igen kiterjedt. Számtalan cikk jelent meg tőle a *Századokban* és az *Arch. Értesítőben*. Hosszabb értekezéseket irt a nagyvárad i várról, II. Rákóczy György lengyelországi hadjáratairól, a nagyvárad i városban végzett kutatásokról, Szent László királyról, a bihari Földváról. Számos cikke látott napvilágot a tanodai lapokban, a helyi napilapokban. Ritka gonddal és szakértelemmel irta meg a nagyvárad i főgymnasium kimerítő történetét. E műve az intézet 1894—96. évi értesítőiben, majd pedig külön lenyomatban is megjelent.

Mint embert ritka szívjóság a gondolkodás nemes és fenkölt volta jellemzik, szerénysége köztudomású. Az egyház és a tanügy egyik legodaadóbb, legtiszteletreméltóbb munkása!

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Június 27. Közegészségügyi bizottság ülése d. u. 5 órákor.

Július 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

Bérmálás Biharon.

Ünnepi díszbe öltözve, lelkesen fogadta vssárnap Bihar község lakossága egyházmegyénk nagynevű főpásztorát; dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspököt, abból az alkalomból, hogy megjelent a községben a bérmálás szentségét kiosztani.

A bihar-püspöki-i határig alföldi csikósnak öltözve 30 tagu lovas bandérium vonult a jómódu gazdák fiaiból a bibornok elé. Hogy a bandérium még festőibb legyen, a csipkés dolmányt, árvalányhajás kalapot széles nemzeti válszallag s nemzeti lobogók egészítették ki. A csinos csoport igazi magyaros öltözetével, magyaros kinézésével imponáló *Osváth* Géza vizsabayozási tisztviselő (Kismarja) vezette. Ezenkívül Bihar község intelligenciája hosszú kocsisorral vonult a bibornok elé.

Reggel 9 óra előtt érkezett a község határához Ő Eminenciája, *Radnay* Farkas és *Felser* Antal kanonokok, továbbá *Szemethy* Géza püspöki titkár és *Mayer* Antal szentszéki jegyző kíséretében.

A határnál Bihar község nevében *Matolcsy* Imre, a község derék, művelt jegyzője, szép, magvas beszéddel üdvözölte.

A bibornokra láthatólag igen kellemes benyomást tett a díszes fogadtatás.

Elől a lovasbanderiummal, hosszú kocsisorban vonultak azután be a községbe, a melynek elején *Fejér* Nándor kerületi esperes, bihari plebános fogadta Ő Eminenciáját.

A templomban a bevonulásnál 24 fehérbe öltözött leányka állott sorfalat.

Kilencz órákor a bibornok segédlettel szent misét mondott s remek egyházi beszédet mondott a nagyszámu hívekhez, a melynek soraiban más vallásuak is voltak. Ezután 101 gyermeknek feladta a bérmálás szentségét.

A szent szertartások elvégzése után a bibornok a plebániára vonult, a hol az előjáróság és a r. kath. iskolaszék tisztelgését fogadta. Minden egyeshez volt néhány kegyes szava.

A tisztelgések befejeztével, kíséretével egyetemben megtekintette a r. kath. iskolát, a hol *Bellavits* Antaltól, az iskola derék tanítójától kérdőzködött az iskolai élet lefolyt mozzanatairól; meghallgatta a felsorolt osztályok tantervét, megtekintette az iskola naplót.

Végül az egybegyűlt iskolás gyermekekhez intézett buzdító beszédet, a melyben intette őket a jóviselőre, engedelmességre.

Ezután szívélyes bucsut véve a jelenvoltaktól, haza utazott székhelyére.

Bihar község lakosságának sokáig kedves emlékében lesz a szép nap.

* **Személyi hír.** *Perjéssy* Mihály, a csikszeredai kir. törvényszék elnöke, Nagyváradon időzik.

* **A jogakadémia záró ünnepélye.** A nagyvárad i kir. kath. jogakadémián az alapvizsgálatok befejeztével a tanévet hivatalosan vasárnap zárták be. Reggel 9 órákor a premontreiek templomában hálaadó istentisztelet volt, melyen az egész tanári kar és jogászifjuság résztvett. Az ünnepi misét dr. *Némethy* Gyula, jogakadémiai hitszónok mondotta.

* **Államsegély ipariszkolának** Az érmihályfalvai iparos tanoncziskola részére a kereskedelemügyi miniszter 400 korona segélyt engedélyezett s ez összeg kiutalásáról értesítette Biharvármegye alispánját.

* **Érettségi a prem. gymnasiumban.** A nagyvárad i prem. főgymnasiumban *Nátafalussy* Kornél dr. tankerületi főigazgató elnöklete alatt a szóbeli érettségi vizsgálatokat megkezdtek. Érdekességet kölcsönöz a vizsgálatoknak, hogy az érettségit tevők közt van egy nő is: kir. itélőtáblai elnök leánya *Ritook* Emma k. a., ki a VIII. osztályról jeles eredménnyel tett magánvizsgálatot.

* **Kinevezés.** *Mártonffy* Márton osztálytanácsosi címmel felruházott ipariszkolai főigazgatót a király a VI. fizetési osztályba nevezte ki.

* **A harmadik egyetem.** Régi dolog, hogy az ország harmadik egyetemeért eddig *Szeged* és *Pozsony* versengtek. Most azonban egy harmadik versenytárs is fellépett: *Kassa* város. *Kassa* vezető férfiai ugyanis mozgalmat indítottak az iránt, hogy a harmadik egyetemet ott állítsák fel. A mozgalom élén dr. *Takács* Menyhért, a jászói prépost koadjutora volt kassai gimnáziumi igazgató áll, a ki ebben az ügyben e hó 24-ére érteletre hívta össze az összes kassai tanárokat, tanítókat és hírlapírókat.

* **Kánikula.** Rettentő meleg lesz július, augusztus és szeptember folyamán — ha igaz. Ezzel biztatnak a csillagvizsgálók. Ugyanis: ha foltok észlelhetők a nap fölületén, az kánikulát jelent. *Mareux* abbé roppant nagy ilyen foltot észlelt a minap; a folt átmérője asztronómikus számítás szerint negyvenezer kilométer.

* **Babó Emil Párisban.** Egy szegedi lap megczáfolja azt a hirt, mely a minap az egész sajtót bejárta s mely arról szólt, hogy Babó Emil, a hamis kártyázáson ért volt szegedi képviselő Kinában él, ott nagy kiterjedésű szőlője van s ez idő szerint ő is a külföldi hatalmak csapatainak védelme alatt áll. A szegedi lap szerint Babó Emil dr. kinos leleplezése után egy ideig szerteszétbolyongott, majd Barczelóniában telepedett le. Onnan állandóan is levelezett egy szegedi ismerősével s megírta ennek a többek közt, hogy egy nagy angol lap tudósítója és abból él. A mult évben aztán megírta Babó, hogy ugyane lap szolgálatában Párisba ment és a volt szegedi képviselő Párisban van most is s több levelet is irt onnan szegedi ismerőséhez, utóbb alig néhány hét előtt a párisi kiállításról is irt sok részletet. Utolsó leveleiből egyébként erősen kierzik a honvágy és sokat ir arról, hogy miként fogadnák, ha hazatérne ismét.

* **Az óvodák építése.** A Nagyváradon ez évben emelendő öt új óvoda építéséhez a városi közgyűlés tudvalevőleg Madarász és társa városi építőket bizta meg. A közgyűlés ezen határozata ellen *Incze* Lajos vállalkozó felebezéssel élt, azon indok alapján, hogy az árlejtésnél az ő ajánlata volt a legolcsóbb. A városi tanács tegnap foglalkozott a ügygel s tekintettel a óvodák építésének sürgősségére, kimondta, hogy az óvodák építését a közgyűlés határozata értelmében megkezdeti.

* **Utász tisztek Biharvármegyében.** A honvédelmi miniszter leiratban értesíti Biharvármegye alispánját, hogy július hó folyamán a Tiszántuli kerület folyóinak vidékét utász tisztek fogják megszemlélni. A Sebes-Körözt Révtől lefele járnak be a kiküldött tisztek. Nyílt rendelettel jönnek s a miniszter felhívja a vármegyét, hogy a kiküldött tisztek a kellő szolgáltatásokban és támogatásban részesüljenek.

* **Sikeres vizsga.** Ifj. *Márkus* János városi számtiszt — mint értesültünk — szép sikerrel állotta meg az államszámveteltani vizsgát Budapestén az e célra megállapított szakbizottság előtt.

* **Közegészségi ülés.** Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága folyó évi június hó 27. napján délután 5 órakor a városház termében tartandó szakbizottsági ülésben való megjelenésre a t. tagokat hivatalosan felkérem. Nagyvárad, 1900. június hó 25-én. Dr. Grósz Albert, elnök. Az ülés tárgyai:

1. Hontvármegye felirata a közegészségügyi államosítása tárgyában.
2. Szabolcsvármegye felirata a pálinkaivás korlátozása tárgyában.
3. Rendes Vilmos beadványa a vízöblítő clostettek tulfolyásainak a városi csatornába való bevezetése tárgyában.
4. Főorvosi jelentés 1900. évi I. negyedi közegészségügyi állapotáról.
5. Esetleges indítványok.

* **Egy karmester ünneplése.** *Herncsírek* Istvánt, a nagyvárad zene-iskola egyik sokoldalú zene tanárját lelkes óvációkban részesítették vasárnap tanítványai. A vizsgálatok végeztével ugyanis egy művészi kivitelű, ezüsttel gazdagon díszített ébenfa karmesteri-pálczát és egy, Fekete fényképész által készített összes tanítványait ábrázoló remek kivitelű képet s egy bokrétát nyújtottak át neki tanítványai, megköszönve azt a türelmet, a melylyel őket tanította. Az ünnepeket meghatva mondott köszönetet a nem várt meglepetésért s ígéretet tett, hogy tanítványait továbbra is bölcs mérséklettel és tapintattal fogja megtanítani mindarra, a mi lelkük művelődésére szolgál.

* **Kellemetlen csere.** A zeneiskola vasárnapi vizsgálata alkalmával a hallgatóság közül valaki elcsereált egy kalapot. A tulajdonos kéri, hogy az illető sziveskedjék a kalapot a közs. polgári fiúiskola pedelusanál átserélni a saját kalapjával.

* **Gyászrovat.** Mély részvétellel értesültünk, hogy *Klimesch* Jánosné, szül. Mach Erzsébet június hó 24-én 90 esztendőskorában elhunyt. A temetés 26-án d. u. 4 órakor lesz a Kőfaragó-utca 856 sz. háznál.

* **Jóváhagyott zárszámadás.** A kereskedelemügyi miniszter a margittai betegsegélyző pénztár 1899. évi zárszámadását jóváhagyta.

* **Az államiasutak gépgyárának munkásai** még egyre s nagy kitartással sztrájkolnak. Mindkint vannak a népligetben s vig poharazás, kártyázás és társasjáték szórakoztatja a sztrájkolókat. A hangulat közöttük igennyugodt. Az igazgató hirdetményben tudatta a sztrájkolókkal, hogy ma délután a még járó munkadíjakat kifizeti a jelentkezőknek, a sztrájkolók azonban nem is hederítettek a hirdetésre, a mennyiben kimondták, hogy nem mennek el járandóságukért. A munkások el vannak látva pénzzel s elhúzzák a sztrájkot a végsőig.

* **Zsidó ügyvédek Oroszországban.** Oroszországban a zsidó ügyvédeknek ugyancsak kényelmellen a sorsuk. A »Jüd. Volksblatt« említi, hogy Oroszországban a zsidó vallású ügyvédek csakis a polgári tárgyalásoknál szabad képviselnie a felüket, a hol 300 rubel erejéig lehet perelni, azonkívül kisebb bűnügyekben. Nagyobb perek alkalmával a zsidó ügyvédnek tárgyalni nincs joga.

* **Az új vámszabályzat.** Nagyvárad városa évekket ezelőtt új kövezet- és vásárvám-szabályzatot dolgozott ki, de a miniszter csak nem rég hagyta jóvá s küldötte le a városhoz. A tanács akként intézkedett, hogy a jóváhagyott új szabályrendeletet ez évi október hó 1-én lépteti életbe.

* **A hájói hívek kérelme.** A Püspök-fürdő melletti Hájó község gör. kath. lakossága a templom fatornyá helyett kőből akarja építtetni a templomot. Mivel a szükséges építő anyagokat Nagyváradról szállítják, a szegény lakosság nevében az ottani esperes-plebános azon kérelemmel fordult Nagyvárad város tanácsához, hogy engedje el az építési anyagok szállítása után járó kövezet- és hid-vámost. A városi tanács a kérelemnek helyt adott, annál inkább, mert a törvény is vámentességet biztosít az iskolák, templomok építéséhez szállított anyagokra.

* **Bercsényi Miklós naplója.** Thaly Kálmán országgyűlési képviselő érdekes történelmi és irodalomtörténelmi leltre bukkant. Felfedezte székesi gróf Bercsényi Miklósnak, a kurucz hadak főgenerálisának, Rákóczy legkedvesebb hívének száműzetésében magyar nyelven írott naplóját. A napló ez idő szerint a gróf Coronini-család idősebb ágának birtokában van; kötése kemény pergament s Bercsényi Miklós följegyzéseit foglalja magában száműzetésének egész idejéről.

* **Ez sem csodabogár?** A Kaposvár-ban olvassuk egy egyetemenről szóló hír végén: »... a polgári házasság-kötést N. N. mint anyakönyvvezető eszközölte, a melynek végeztével a helybeli ev. ref. lelkész megható beszéd és ima után ráadta az egyházi áldást az új párra. Érdekes, hogy ez a házasság-kötés az első Kaposváron, mely izraelita vallású vőlegény és kath. menyasszony közt kötöttet. És rájuk adta az egyházi áldást (!?) az ev. ref. lelkész. Risum teneatis, de azért meg ne botránkozzatok!

A közutak sztrájkja.

A közuti vaspálya részvénytársaság sztrájkoló kocsivezetőinek és kalauzainak sztrájk-tanyáján, a zuglói Schätz-féle vendéglőben, ma már nagyon békülékeny a hangulat. A sztrájkolók legnagyobb része ott töltötte az éjszakát és a vendéglő nagy kertjében találtak az éjjelre nyugvóhelyet. Ma reggel azután két küldöttséget menesztettek a városba. A sztrájkolók egy tíz tagú küldöttsége *Márkus* József főpolgármesternél tisztelgett, dr. *Goldner* és *Baron* szocialista-vezérek pedig *Jellinek* vezérigazgatót keresték föl.

A főpolgármester 10 óra után fogadta a küldöttséget. A vezetőjük, *Engly* kalauz, arra kérte a főpolgármestert, hogy járjon ő közbe a békéltetésnél és hasson oda, hogy az igazgatóság legalább azt a három pontot, a melyet az éjjel szövegeztek meg, hogy t. i. két évenként fokozatos előléptetésben részesüljenek, hogy minden héten egy szabad napjuk legyen és hogy a sztrájkolóknak semminemű bántódásuk sem legyen.

Márkus főpolgármester a küldöttséget igen szívélyesen fogadta és készséggel megígérte közbenjárását. Kijelentette, hogy *Jellinek* vezérigazgatót magához kéri és értekezni fog vele. A küldöttség nagy örömmel fogadta a főpolgármester választát.

A sztrájk tanyán ezalatt mozgalmas élet uralkodott. A békésebb elemek jutottak tulsulyra és a sztrájkbizottság tagjai *Buday* elnökkel és *Weisz* Simon jegyzővel az élükön szintén azon voltak, hogy ezekkel a pontokkal, a már megígért engedelmények mellett, elégedjenek meg és az igazgatóság beleegyezése után vegyék föl a munkát.

A sztrájkolók rokonai, feleségei, a kik nagy számban jelentek meg a sztrájk-tanyán, szintén a kibékülés mellett voltak. Ilyen volt a hangulat, a mikor 11 óra felé a küldöttség vissza érkezett a főpolgármestertől. *Bockelberg* rendőr-felügyelő engedélyével a sztrájkolók a vendéglő kertjében összegyűltek és a küldöttség előadta eljárásának eredményét.

Engly kalauz elmondotta a főpolgármester ígéretét, amit nagy meglepéssel fogadtak. Azután összetartásra buzdította őket. Hasonló szellemben beszélt *Dömby* János kalauz is. Azután elhatározták, hogy ha az igazgatóság teljesíti ezeket a kérelmeket, rögtön munkába állanak.

Dr. *Goldner* és *Baron* nem jöttek délig vissza a sztrájk-tanyára.

A kínai háború.

London, jun. 25. A tengernagyi hivatal a takui angol hajóraj főnökétől táviratot kapott, a mely 23-án adatott fel Csifuban és a következőket jelenti: A hatalmasságok tengernagyai az orosz altengernaggyal mint rangban legidősebb tiszttel teljesen egyetértve járnak el. Június 22-én Takuban partra

szállt a vej-haj-veji kínai ezrednek 200 embere. Minthogy Tiencienből öt nap óta csak egy futár érkezett ide, nem jött újabb hír arról, hogy az idegen-telep csaknem teljen elpusztult és hogy az idegenek keményen harcolnak. Azt is jelentik, hogy a Tiencin felszabadítására e hó 22-én tett kísérlet némi veszteséggel visszaveretett.

New-York, június 25. A *New-York Herald* jelenti Washingtonból: Az Egyesült-Államok kínai hadereje 4500 főnyi légénységből és egy titegből, a melyet a Fülöpszigetéről rendelnek oda és *Hall* tábornok vezetésére biznak, továbbá 16 külföldi hadihajóból és 500 főnyi tengerészkatona-ságból fog állani. A hajók és a tengerészkatona-ság parancsnoka *Kempf* tengernagy. A *Monadnock* nevű toronyhajó a mely most a Fülöpszigeteken előtt van, azt a parancsot kapta, hogy Takuba induljon. A *Wordl* honnkongri tudósítója kínai forrásból arról értesül, hogy *Seymour* megszállta a pekingi tatár-negyedet.

Washington, június 25. *Kempf* tengernagynak egy kábel távirata jelenti Csifuból tegnapi kelettel: Tienczin mellett e hó 21-én lesbe került *Wallert* kommandója és 4 embere elesett, 7 pedig megsebesült. Tegnapi kétezer ember indult el Tienczin felszabadítására. *Long* tengerészeti miniszter utasította *Remey* tengernagyot, *Bookryn* hadihajóval Takuba me-rien és rendelkezésére álljon *Mal Arthur* tábornoknak a csapatok szállításában.

London, jun. 24. A Reuter-ügynökség jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Tuan herceg elmozdította a parancsnokságtól Junglu északi főparancsnokot és maga vette át a főparancsnokságot azzal a kijelentéssel, hogy Tiencin felé fog vonulni s elkergeti onnan a maroknyi idegen hadat. A legújabb megbízható pekingi jelentések szerint a követségek még tartják magukat. A kínaiak körülzárták őket, de nem mertek újabb támadást nekisérlni, hanem kiakarják őket éheztetni. A Reuter-ügynökség tudósítója arról értesült továbbá hivatalos forrásból, hogy a császárné azt a parancsot adta ki, hogy a Kinában levő idegeket mind ki kell irtani. Az északi részekről sok benszülött és idegen szökevény érkezik Sanghaiba. Ugyanez a tudósító telefonon híreket kapott Tiencienből, a melyek megerősítik azt a korábbi hírt, hogy Nics tábornok csapatai elpusztították az idegentelepeket. A lövedékek a nyilvános kertben lévő Gordon-Hall mellett hullottak le, a hová az asszonyok menekültek. Általában attól tartanak, hogy az idegeneket fel fogják konczolni. Tiencinben mindössze 3000 főnyi külföldi csapatot és idegen lakost lehet összehozni.

London, június 25. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Prahsuból (Aranypart). Ma egy nyugat-afrikai ezred indult el innen, hogy megegyezzen megkísérelje az előnyomulást a Kumaszival való összeköttetés helyreállítása végett.

London, június 25. (Saját tud. táv.) A Daily Mail csifui tudósítója jelenti tegnapi kelettel: Azt hallom, hogy Jansikai tábornok, Santung kormányzója, a kinek 11,000 főnyi külföldi mintára képzett katonasága van, a mely állítólag európai színvonalon áll és Mauser- és tápuskával, továbbá Maxim- és tábori ágyúkkal van felszerelve, e hó 15-én azt a parancsot kapta, hogy a lehető leggyorsabban Pekingbe induljon. Az instrukciók benne vannak a császári rendeletben.

London, jun. 25. (Saj. tud. táv.) Egy kínai, a ki Pekingből megszökött, azt a hirt hozta, hogy *Tching* herceget a boxerek meggyilkolták. Az összes követéseket felgyújtották, s mikor ő onnan elmenekült, Peking nyugati és északi része lángban volt.

London, június 25. (Saj. tud. táv.) *Seymour* csapata Tiencintől 40-kmnyire nagy kínai tulerővel küzd és **seregének nagy része meg van semmisítve.** Port. Arturban forradalom van kitörőben.

Peking, (S. t. t.) Két angol, egy japán és egy amerikai hadihajó körül van véve a kínai hajóktól.

IRODALOM.

A Magyar Könyvtár-ból, a Lampel-czég vállalatából, most jelentek meg a júniusi füzetek, melyek ismét értékes anyaggal gyarapítják a gyűjteményt. Eredeti munka négy van köztük, fordítás egy. Amazok közt első helyen áll *Jókai Mór* egy füzet, melyben a nagy költő kisebb alkalmi beszédeinek egy része van összegyűjtve. A szükséges jegyzetekkel Szinyei Ferenc látta el a füzetet. *Kenedi Géza* a másik füzet, mely *»Három Elbeszélés«* címet visel. Egy másik füzet id. *Abrányi Kornél*tól való, a magyar zeneirodalom e kiváló művelőjétől, ki *»Jellemképek a magyar zene világából«* címmel igen becses dolgozatokat közöl Liszt Ferenczről, Erkel Ezerenczről, Reményi Edéről, Mosonyi Mihályról, Volkmann Róbertől, a kurucz-dalokról és a régi magyar cigányprimásokról és cigány zeneszerzőkről, melyet mutatványképpen mai tárczánkban közöltünk. A tárgyalt zeneszerzők arcképe is megvan e műben. A 177.—8. sz. kettős füzet a sakkjáték barátainak van szánva; *Maróczy Géza*nak, a nagy magyar sakk-mesternek közreműködésével írta Szemere Imre. A könyv a sakk-játék szabályait bőven és kimerítően közli, példatára is nagyon gazdag; a mester-játszmaák közt számos nevezetes magyar parthie is van ismertetve. A 179.—80. sz. folytatja a *»M. K.«* Shakspeare jét, még pedig a Petőfi fordította Coriolanussal, melyet Radó Antal látott el bevezetéssel és mentegy 450, mindenre kiterjedő magyarázó jegyzettel. A *»M. K.«* egy-egy számának ára 30 fillér; az eddig megjelent számok jegyzékét ingyen küldi meg bárkinek a kiadóhivatal. (Wodianer F. és Fiai, Budapest, Andrássy-ut 21.)

Igazságszolgáltatás.

Lux Miklós szabadlában. A kereskedők körében régóta élénk figyelemmel kísért Lux-féle csődügyben érdekes mozzanat állott elő. A vád alá és vizsgálati fogságba helyezett egyik czégtulajdonost, *Lux Miklóst* tegnap ügyvédje, dr. *Gyémánt Jenő* felfolyamodása alapján a kir. ítélőtábla *szabadlára* helyezte.

Csávolszky ügynöke. Nagy Lipót ügynök magára vállalva *Csávolszky* Lajos orsz. képviselő vagyoni viszonyainak rendezését, mindent elkövetett, hogy anyagi ügyeit ismét a régi egyensúlyba állítsa vissza.

A múlt év július 15-én a kincstár által Csávolszky ingóságaira egy árverés volt kintűzve. Ezt az árverést akarta Csávolszky ügynöke, Nagy Lipót ügynök minden áron elhalasztani. Az árverés napján délelőtt felment Spur János pénzügyi titkár lakására, hogy az árverés elhalasztását kérje. A titkár nem volt otthon, az ügynököt Spurné fogadta. Nagy Lipót ekkor azt az ajánlatot tette a titkár feleségének, hogy ha azonnal felkeresi férjét s rábeszéli, hogy aznap délutánra kitűzött árverést hivatali hatáskörénél fogva beszünteti vagy elhalasztja, 1000 frtot ad neki. Spurné ezt az ajánlatot közölte férjével mire a titkár

megvesztegetés miatt jelentette fel az ügynököt. A vizsgálat során Nagy Lipót természetesen tagadta, hogy 6 1000 frtot ígért volna, de azért mégis vád alá került. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék Bakonyi bíró elnöklété alatt. A tárgyaláson a vádat dr. Böhm ügyész képviselte, vádlottat dr. Györy Lipót ügyvéd védte. Vádlott ma is tagadott, de azért a törvényszék Spurné eskü alatti vallomásával beigazoltnak találta a megvesztegetés tényét és elítélte *egy havi fogságra*. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, de a vádlott és védője felebbezést jelentettek be.

A szatmári testvérgyilkosság. A szatmári testvérgyilkosság ügye ma reggel megjelent a kir. kuria hirdetési tábláján. Szünet után, szeptember hó 13-án kerül sorra az I. büntető tanácsban s referense Székács Ferencz kuriai elnök.

Elítélt borhamisító. A hatóság szigoruan végezvén kötelességét, ismét egy borhamisító nyomára akadt, a kit el is ért a méltó büntetés. Deutsch Jeremiásné szül. Veres Giza mesterséges borok forgalomba hozatala és természetes bornak olasz borral összehazasítva *»szomorodni«* elnevezés alatt forgalomba hozatala által elkövetett kihágás miatt 100 korona pénzbüntetésre, az eladott bor ára fejében 276 korona, illetve 48 korona a városi szegényalap javára és vegyvizsgálati költség fejében 136 korona megfizetésére ítéltetett. A hatóság végül az ítéletnek vádlott költségén hirlapi közzétételét is elrendelte.

Sikkasztó ügynök. *Kaiser* Zsigmond ellen súlyos vádat emeltek. Azzal vádolták, hogy sikkasztott!

A dolog úgy történt, hogy Szeremlei Sándorné jankafalvi birtokát adósság terhelte s mindenáron megakarta menteni a szép birtokot. Azonban a türelmetlen hitelezők árverést kértek, melyre már határnapot is kitűztek. Szeremlei Sándorné ekkor *Kaiser* Zsigmond ügynökhöz fordult, kit arra kért, hogy a budapesti Agrária banknál 160.000 frt. kölcsönt eszközöljön ki számára, melylyel a terhet kifizesse. *Kaiser* megígérte, hogy ki fogja eszközölni a kívánt pénzkölcsönt és a bank részéről becslési ár fejében 150 frtot kért. Szeremleiné adott is Kaisernek egy 150 frtról kiállított váltót, melyet a vádlott beváltott és a pénzt saját szükségére fordította; azonban a becslés nem történt meg s a kölcsönt sem eszközölte ki. Így a birtok még a múlt évi október hó 10-én elárvereztetett.

Szeremlei Sándorné *Kaiser* Zsigmondot sikkasztásért feljelentette s a nagyváradi kir. törvényszék tegnap tárgyalta ez ügyben.

A tárgyalás folyamán felmerült bizonyítékok alapján a kir. törvényszék *Kaiser* Zsigmondot a *sikkasztás vétségében* bűnösnek mondotta ki és *hét hónapi börtönrre*, három évig terjedőleg hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére ítélte el. A vádlott felebbezett.

TANÜGY.

Zenevizsgálat. A *»Zenekedvelők Egyesülete«* által létesített és fentartott *Zeneiskolában*, vasárnap délelőtt folytatták az évi zárvizsgálatot. Ezúttal is *Maróczy* János elnökölt; a Zeneegyesület képviselőiben megjelentek: *Mezey* Mihály elnök, *Hranyiczky* Károly és *Fényes* Endre; *Réz* Mihály igazgató, *Winkler* Lajos, *Reményffy* Rezső stb. A szülők nagy számmal érdeklődtek s mindvégig kitartó figyelemmel kísérték a vizsgálat eredményét. A lányok mutatták be haladásukat. Először az *előkészítő* — azután a *haladó* — végül a *magasabb osztályu* tanulók vizsgáztak, közel 50-en. A mit próbáltak: a *zongorán*, *hegedűn*, *czimbalmon*, nemcsak a laikus hallgatóságot, hanem a szakértőket is kellemesen lepte meg; mert kevés kivétellel mindannyian teljesen megfeleltek a várakozásnak. Oly tanulók, kik a múlt évben gyengéknek tüntek fel — az idén már a *fejlődés* biztos útján vannak; a fejlődöttebb tanítványok pedig az idén *meglepető* előrehaladást tanúsítottak.

A zongorán a kis *Rafael* Irma, *Buhl* Kornélia; — a hegedűn, *Korda* Rózsika, *Láposi* Erzsike váltak ki különösen tiszta, hibátlan játékkal.

Fényes eredménnyel játszottak hegedűn *Fényes* Mártha és *Feinsilber* Irén, zongorán pedig *Schwarz* Juliska. Előbbiek egy kettőst és külön-külön egy-egy nehezebb hangverseny darabot adtak elő *kifejlett technikával* és *szép előadással*. *Schwarz* J. zongorajátéka is kiváló ügyességre és gyakorlottságra vallott. E 3 tanítvány, már több ízben nyilvános hangversenyben léptek fel és általános elismerést arattak. Mindhárom élénk elismerésben részesültek, mely derék mesterüket, *Vomácska* Józsefet illeti. *Winkler* Mártha k. a. tanítványai — bár nagyrészt az előkészítő osztályban vannak — beigazolták azt, hogy gondos, lelkiismeretes, képzett tanárnő kezében vannak, ki őket bizonyos szép eredményhez fogja vezetni.

Hercsirek István tanár tanítványai is dicséretet, elismerést szereztek részére. Azonkívül gyönyörű karnagy páczával, csoportképpel, virágcsokorral és hálás üdvözlő beszéddel lepték meg. Szóval: a Zeneiskola híven és sikerrel felelt meg a lefolyt tanévben is nehéz feladatának s azon nemes hivatást, melyre vállalkozott, — oly lelkiismeretességgel szolgálja, mely nemcsak teljes elismerést és bizalmat érdemel, hanem általános támogatást és pártolást mindazok részéről, kik zenei műveltségünk fejlődését szívből hordják s egyúttal hivatva vannak — előmozdítására. Az intézet élén *Réz* Mihály igazgató áll, ki fáradhatatlan ügyszeretettel, — közel tíz év óta, — *önzelen* odaadással buzgalkodik annak fejlesztésén és megszilárdításán. Minden sikerből, minden elismerésből tehát őt illeti a javarész.

ZENE és MŰVESZET.

A Népszínház tagjainak hangversenye Nagyváradon. Kiválóan érdekesnek ígérkezik az a hangverseny, melyet a budapesti Nemzeti színház első rangu tagjai rendeznek július hó 4-én a Lloyd nagytermében. A közreműködők *Porzolt-né Lukács* Juliska, drámai hősnő, *Amon* Margit szubrettprimadonna, kit közönségünk oly előnyösen ismer, *Kovács* Mihály, a kiváló komikus és *Kiss* Mihály baritonista, továbbá *Vidor* Dezső, Busoni mester tanítványa, zongoraművész.

A fényesen összeállított műsor a következő:

1. a) Poldini A-dur Etude, b) Liszt-Verdi Rigoletto zongorán előadja Vidor Dezső.
  2. A szalon betyár nagy énekes magán-jelenet, éneklé *Kiss* Mihály.
  3. Szép Ilonka, melodramatikus zenéjű költemény előadja *Porzolt-né* Lukács Juliska.
  4. A kórista keservei, nagy paródia énekel előadja *Kovács* Mihály.
  5. a) Nagy ária a *»Görög rabszolgából«* b) *»Yes, yes, yes«* kuplé a Kadetkisasszonyból éneklé *Amon* Margit.
  6. Kettős a Kadetkisasszonyból éneklé *Amon* Margit és *Kovács* Mihály.
  7. Kuplék éneklé *Kovács* Mihály.
- A nagyérdemű estélyre most már váltakozó jegyek a Loyd-terem bérlőjénél. Jegyárak 4, 3, 2, 1 korona.

MULATSAG.

Tánczestély P-Szőllősn. A *»Pecze-szőllősi önkéntes tűzoltó-egylet«* saját pénztára javára *Pecze-Szőllősn* az ugynevezett *»Jégpince«* helyiségében 1900 évi július hó 1-én zártkörű tánczestélyt rendez Belépti-díj személyenkint 1 korona. Kezdeté este 8 órakor. Kintűnő ételekről a vendéglős gondoskodik. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

S P O R T.

Czellövés. A polgári lövőházban június 17 és 24-én tartott czellövéseken 900 lövésből talált 616, lövetett 3411 kör, 112 taraczk, 44 mély lövés.

Szeget lőtt Mezey Mihály.

Tizenegyes körbe löttek: Török László 12, Mezey Mihály 5, Tóth Ferencz 4, Aufricht Alajos 4 és Rimler Károly kétszer.

Tizenkettős körbe löttek: Török László 7, Mezey Mihály 5, Aufricht Alajos 3, Rimler Károly 2 és Berger Ignác egyszer.

Díjat nyertek mély lövésekre: Aranyat Mezey Mihály, ezüstöt Rimler Károly és Török László.

Körlövésre: Török László és Mezey Mihály.

Június 29-én pénteken czellövés lesz.

TAVIRATOR

Szent István Társulat a hírlap-íróknak.

Budapest, június 25. (Saját tud. táv.) Szent István-Társulat értesítette a hírlapírók nyugdíjintézetét, hogy tíz éven át 400 frttal befizetendő 4000 frtot számára megszavazott. Ennek alapján a választmányban igazgatója által képviselti magát.

A főkapitány a villamosról.

Budapest, június 25. (Saját tud. táv.) A főkapitány ma feltűnő átiratot intézett a villamos társasághoz. A főkapitány fel-

hívja az igazgatóságot, hogy gyakorlott vezetőket alkalmazzon, mert ha úgy szaporodnak a balesetek, a forgalmat egészen, vagy részben betiltja.

Merénylet egy kanonok ellen.

Pécs, június 25. (Saj. tud. táv.) Ma délután a püspöki szeminárium rektorát, Pozsgay József kanonokot felkereste Potay Mátyás szabó, a szeminárium reverenda szállítója, a kitől a rektor ismételt késedelmes szállításért a szállítást el akarta vonni. A szabó kérte, hogy változtassa meg a tervét, a rektor azonban többszöri rendetlen kiszolgálás miatt hajthatatlan maradt, mire Potay revolverrel háromszor rálőtt. Az egyik golyó az arcát, a másik a karját találta, míg harmadik célzott tévesztett. A merénylő ezután kétszer magára lőtt és sérülése feltétlenül halálos. — A kanonok sérülései életveszélyesek.

A délafrikai háború.

London, június 25. Roberts lord jelenti Pretóriából, hogy Buller tábornok Standertonban meg találta a vasuti anyagok nagy részét. A hollandusok elhagyták a vidéket. Jan Hamilton tábornok tegnap megszállta Heidelberget. Az ellenség az angolok közeledtére elmenekült. A lovasított csapatok hat-hét mértföldnyire üldözték és szétszórta az ellenséget. E hó 22 én egy kis csete-paté folyt. A búrok Herimspruitnál megtámadták az angolokat és három vasuti átjárót elpusztítottak.

KÖZGAZDASÁG.

Osztály-ülések a kamarában. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamarai osztaga a f. évi június hó 27-ik napján, azaz szerdán délután 3 órakor saját helyiségében osztály-ülést tart. Bertsey György, osztályelnök.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara kereskedelmi osztaga, a f. évi június hó 27-én, azaz szerdán délután 5 órakor saját helyiségében osztály-ülést tart, Reismann Mór, osztályelnök.

Határidők.

Budapest, június 25.

Buza októberre	8.82
Buza júniusra	5.68
Uj tengeri	7.08
Rozs okt.	5.27
Zab okt.	5.27
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	96.25
Magyar koronajárdék	91.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	91.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.10
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	189.—
Osztrák járdék papirban	97.65
Osztrák járdék ezüstben	97.50
Osztrák járdék aranyban	96.50
Osztrák korona járdék	97.—
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	17.45
Magyar hitelbankrészevény	726.—
Osztrák hitelintézet részevény	691.50
Párisi vista	96.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.32
Németbirodalmi márka	118.60
London vista	242.20
20 márkás arany	28.72

A szerkesztőségért felelős:

D. R. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k.p.u. — Nagyvárad — Kolozsvár						Kolozsvár — Nagyvárad — Budapest						Püspök-Ladány — Debreczen — Érmihályfalva										
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	
B.-Pest kpa. ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	Kolozsvár ind.	5 23	7 00	12 32	9 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08				
Rákos	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	Jegénye	6 11	7 59	11 14	7 16		Debreczen	5 14	2 33	6 23	11 44	3 36	7 41				
Újszász	8 28	10 59	3 32	8 40	10 55	B.-Hunyad	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályf. érk.	6 35	3 57	—	—	—	—	—	—	—	
Szolnok	9 07	11 31	3 58	9 27	11 19	Csucsá	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52										
Szajol	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	Rév	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34										
P.-Ladány	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	Élesd	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48										
Báránd	—	2 12	—	12 07	—	M.-Telegd	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	3 01										
Sáp	—	2 27	5 48	12 24	—	F.-Vásárhely	6 49	—	11 01	—	10 27	—										
B.-Ujfalu	11 18	2 47	6 02	12 46	1 33	V.-Velenoze	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25										
M.-Péterd	—	3 00	—	1 00	—	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31										
M.-Keresztes	—	3 12	—	1 14	—	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38										
Bors	—	3 25	—	1 28	—	B.-Püspöki	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—										
B.-Püspöki	11 48	3 32	—	1 36	—	Bors	2 47	—	11 54	—	11 22	—										
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	M.-Keresztes	3 12	—	12 05	—	11 37	—										
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	—	2 06	2 18	M.-Péterd	3 30	—	12 17	—	11 50	—										
V.-Velenoze	—	4 05	—	2 30	2 25	B.-Ujfalu	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18										
F.-Vásárhely	—	4 16	—	2 41	—	Sáp	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—										
M.-Telegd	12 48	4 38	—	3 03	2 50	Báránd	5 01	—	1 01	—	12 41	—										
Élesd	1 02	4 56	—	3 21	3 04	P.-Ladány	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03										
Rév	1 26	5 20	—	3 45	3 26	Szajol	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19										
Csucsá	2 16	6 31	—	4 53	4 16	Szolnok	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39										
B.-Hunyad	2 49	7 16	—	5 32	4 52	Újszász	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58										
Jegénye	3 15	7 49	—	6 01	—	Rákos	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38										
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	—	6 59	5 55	B.-Pest kpa. érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50										

Nagyvárad — Szeged — Rókus.				Szeged — Rókus — Nagyvárad.				Nagyvárad — Arad.				Arad — Nagyvárad.			
Sz. v.	Sz. v.	V. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárh.	4 38	11 05	7 50	Ósi	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza	6 14	11 31	10 54
Less	10 48	5 01	7 40	Orosháza	5 41	11 54	9 20	Less	10 48	5 01	7 40	Csaba	6 40	12 57	11 24
Cséffa	11 03	5 19	8 05	Csaba	6 35	12 49	10 40	Cséffa	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7 00	2 33	4 50
Szalonta	11 26	5 44	8 46	Csaba ind.	7 00	2 33	4 50	Szalonta	11 26	5 44	8 46	Gyula	7 27	3 05	5 26
Kötegyán	11 46	6 05	9 15	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kötegyán	11 46	6 05	9 15	Sarkad	7 47	3 27	5 56
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Sarkad	11 57	6 17	9 31	Kötegyán	7 56	3 39	6 10
Gyula	12 21	6 44	10 01	Kötegyán	7 56	3 39	6 10	Gyula	12 21	6 44	10 01	Szalonta	8 23	4 10	6 47
Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Cséffa	8 42	4 34	7 18
Csaba ind.	2 10	7 41	4 44	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Loss	9 04	5 00	7 51
Orosháza	3 10	9 10	5 50	Less	9 04	5 00	7 51	Csaba ind.	2 54	7 45	5 38	Ósi	9 21	5 19	8 16
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16	Kétegyháza	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Szeged-Rókus érk.	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Arad érk.	3 55	8 48	6 05				